cutarea condiţiilor lui Montgomery. În jurul lui Dönitz luaseră loc Schwerin von Krosigk, Keitel, Jodl şi Friedeburg. Lui Dönitz nu-i plăcură trei dintre punctele importante formulate de Montgomery: retragerea din Olanda, retragerea din Danemarca şi capitularea marinei de război germane. Olanda ar fi cedat-o pînă la urmă, dar cum „să-i aperi din faţa ruşilor" pe fugari, fără vapoare şi fără porturile daneze? A intervenit Friedeburg, care i-a explicat lui Dönitz că britanicii i-au dat asigurări că, în cazul evacuărilor, transporturile vor lucra la capacitatea maximă.

Nimic nu-i mai stătea acum în faţă amiralului Friedeburg pentru a se întoarce, în chiar aceeaşi zi, la Montgomery în scopul semnării capitulării.

EISENHOWER AŞTEPTA LA REIMS

Comandantul suprem al armatelor occidentale aliate, generalul Dwight Eisenhower, îşi organizase Statul Major la Reims. Se înţelege că fusese informat despre ceremonia care se pregătea la Lüneburg. Timpul trecea, iar generalul era obosit, de aceea nu mai aşteptă.

Secretara lui, căpitan Kay Summersby, îl întrebă:

— Nu mai rezistaţi încă cinci minute? Poate sună...

Avu dreptate. N-a durat nici măcar cinci minute pînă s-a auzit telefonul. Eisenhower a ridicat receptorul, iar Kay l-a auzit răspunzînd:

— Excelent! Excelent, Monty!

Montgomery îl informase pe general că Friedeburg va veni mîine la Reims. Căpitanul Butcher l-a întrebat pe comandantul suprem dacă va semna singur capitularea. Eisenhower a tăcut puţin, apoi a spus:

— Am să spun tuturor din Statul Major ce au de făcut, dar nu vreau să-l văd pe neamţ înainte de semnare.

În aceeaşi seară, Friedeburg l-a informat telegrafic pe Dönitz despre semnarea capitulării la Statul Major al lui Montgomery. Acţiunile belicoase din Nordul Europei urmau să înceteze în ziua de 5 mai orele 8 dimineaţa. După aceea, amiralul a ordonat comandantului Wehrmachtului să comunice soldaţilor că trebuie să înceteze focul, dar că nu trebuie să distrugă armele şi armamentul. Ordinul a fost îndeplinit peste tot, cu mici excepţii. Numai submarinele, care, în noaptea de 4 spre 5 mai, se aflau în apele germane, au venit în contradicţie cu ordinul amiralului. Mai tîrziu, echipajele acestora au explicat că „nu am îndeplinit ordinul, pentru că am presupus că acesta nu corespunde convingerilor interioare ale amiralului."

Dönitz avea, astfel, temeiuri să fie mulţumit. Luptele luaseră sfîrşit în Apus, continuau doar pe fronturile din Răsărit.

La 5 mai, cu puţin înainte de orele 17, Friedeburg era primit la Reims. A fost condus în clădirea din că-

prezinte şi să negocieze. Acest lucru îl vor afla doar Bormann şi ordonanţa lui Hitler, Heinz Linge.

Nota secretarului lui Martin Bormann din 11 mai, potrivit căreia Hess plecase la orele 17,40, permite să se creadă într-o misiune decisă la înalt nivel.

Gestapoul a supravegheat decolarea de la Augsburg. Hess a survolat practic întreaga Germanie în plină zi, cu un aparat ce nu exista decît într-un singur exemplar şi care ar fi fost, în orice caz, reperat. Dar nimeni nu i-a stingherit zborul. Dacă ar fi zburat împotriva voinţei lui Hitler, ar fi fost interceptat. În acest caz, ar fi plecat de la Atlantic, din Franţa, şi 1200 de litri de benzină i-ar fi fost suficienţi.

În seara de 11 mai, Hitler i-a dat dispoziţii ordonanţei sale, Heinz Linge, să nu-l trezească înainte de prînz. Linge îl trezea pe Hitler între orele 12 şi 13,30. Spre orele 9 dimineaţa a apărut la Heinz Linge fratele lui Martin Bormann, Albert Bormann, şeful cancelariei particulare a lui Hitler, însoţit de Karl Heinz Pintsch, aghiotantul lui Hess. I-au cerut lui Linge să-l scoale pe Führer imediat şi să-i dea o scrisoare din partea lui Rudolf Hess. Linge a refuzat, deoarece Hitler îi ceruse în ajun, la telefon, să nu-l trezească în nici un caz, înainte de prînz. Bormann şi Pintsch au insistat, declarînd că Reich-ul era în pericol, că adjunctul Führer-ului plecase în Anglia. Linge s-a îndreptat spre camera lui Hitler, a ciocănit la uşă şi a aşteptat prudent. Erau orele 9,30. Hitler deschise brusc uşa. Era ras. Aştepta scrisoarea, şi-i spuse lui Linge: „Dă-o".

În legătură cu ceea ce s-a petrecut în Anglia, faptele sînt cunoscute. Într-o scrisoare a lui Hess din 9 septembrie 1941, adresată lordului Beaverbrook, se poate citi: „Condiţiile de negociere ale Germaniei îmi sînt cunoscute din numeroase conversaţii cu Hitler şi mi-au fost confirmate (...) Conţinutul condiţiilor este al Führer-ului, nu şi expresia lor. Eu sînt cel care le-a formulat". Hitler îi ceruse să negocieze „o pace rezonabilă între Marea Britanie şi Marea Germanie". Hess propunea o împărţire în zone de influenţă: dominarea Germaniei şi aliaţilor ei pe continent şi cea a Angliei asupra imperiului său. Germania urma să-şi recupereze coloniile. Supuşii germani, care suferiseră sau fuseseră spoliaţi în urma măsurilor guvernamentale sau jafurilor, urmau să fie despăgubiţi, şi vice-versa pentru cetăţenii britanici. Trebuia semnat imediat un armistiţiu simultan cu Germania şi Italia.

În Anglia, Hess a declarat că, în 1940, după victoriile germane, avusese pentru prima oară ideea, în cursul unei conversaţii cu Hitler, de a zbura el însuşi pînă în Anglia. De altfel, doar după această conversaţie cu Hitler, a învăţat să piloteze aparatul Me 110.

Hess a decolat la 10 mai, la orele 17,40. Oficial, Hitler a aflat a doua zi, la orele 9,30. Numai şi acest fapt indică, singur, că Hitler şi Hess căzuseră de acord pentru o asemenea punere în scenă. Karl Heinz Pintsch, aghiotantul lui Hess, ar fi putut ajunge chiar în acea seară la Obersalzberg. Totuşi, el n-a ajuns decît a doua zi, după cum reiese din cele ce i le-a povestit Linge lui Werner Maser. Căpitan SS, Linge îl urma pe Führer pas cu pas în deplasările sale, şi este considerat unul din cei mai buni martori ai celui de-al III-lea Reich. Se înţelege, atunci, că oamenii din garda de corp a lui Hess n-au fost arestaţi decît de formă de către Gestapo (la 11 mai, orele 5,30 dimineaţa, la Galsbach, în Austria) şi apoi imediat eliberaţi. Gestapoul ar fi ştiut, prin urmare, la orele 5 dimineaţa, ceea ce s-a întîmplat, iar Führer-ul abia la 9,30 — cea ce este imposibil, dată fiind importanţa „fugarului".

Göring a dat ordin unei escadrile de vînătoare să decoleze pentru a-l readuce în Germania pe Hess. Galland, care a transmis ordinul de decolare, a declarat în „Memoriile" sale că acesta a fost doar un „act simbolic".

Hitler a luat-o sub protecţia sa pe soţia lui Hess şi a apărat-o energic faţă de Martin Bormann, cînd ea a venit să i se plîngă de sîcîielile lui Bormann. Căci era soţia unui „erou nazist" şi nu cea a unui trădător. De ce, totuşi, britanicii — se întreabă „Figaro Magazine" — au pus sub sechestru, pînă în anul 2017, dosarul lui Hess: numai pentru a ascunde oare că Churchill a închis un autentic plenipotenţiar?

R.D.

CAPITULAREA

rămidă roşie a unei şcoli, unde Eisenhower îşi avea Statul Major. Amiralul se aştepta să-l întîlnească pe Eisenhower, dar, în locul lui, a dat peste generalul Bedell Smith, şeful Statului Major al generalului. Toate speranţele lui Friedeburg se năruiră pe dată. Bedell i-a spus că generalul Eisenhower cere „capitularea imediată şi necondiţionată pe toate fronturile."

Capitularea necondiţionată pe toate fronturile însemna, însă, sfîrşitul tuturor speranţelor urmaşilor lui Hitler pentru salvarea măcar a unui număr de unităţi germane, pentru luptele viitoare împotriva sovieticilor, alături de Occident. Acum, totul se reducea doar la cîştigarea de timp...

Friedeburg a făcut o mutră disperată şi a informat că el este împuternicit doar să ducă tratativele, nu să semneze capitularea. Vru să intre în contact cu Dönitz dar nu avea cifrul cu el şi, în plus, uitase să stabilească cu Dönitz lungimile de undă pe care să intre în legătură. El atrase atenţia că va fi nevoie de cel puţin patruzeci şi opt de ore pînă cînd vor fi informate toate unităţile germane să înceteze focul.

Pe biroul lui Bedell Smith fu desfăşurată o hartă pe care se aflau însemnate punctele cele mai avansate ale armatelor aliate. Şi pentru ca totul să fie cît mai convingător, Bedell a mai adăugat, din proprie iniţiativă, alte cîteva puncte avansate. Vîrî harta sub nasul lui Friedeburg pentru ca acesta s-o poată vedea mai bine. Cînd şi-a ridicat capul de pe hartă, Friedeburg avea ochii plini de lacrimi. Rugă să-i fie permis să trimită o depeşă amiralului Dönitz.

În dimineaţa zilei de 6 mai, Dönitz îi convoacă rapid la un nou consiliu pe Keitel, Jodl şi Schwerin. Aceştia urmau să-l asculte pe generalul Kinzel, care îl întovărăşise pe Friedeburg şi care tocmai se întorsese. Kinzel relată tot ce văzuse şi auzise: Eisenhower nici nu voia să audă de o capitulare separată, el cere capitularea imediată, necondiţionată pe toate fronturile deodată, trupele urmînd să rămînă pe aliniamentele respective. Este interzisă distrugerea vaselor, avioanelor şi a oricăror categorii de arme şi armament.

Exclamări furtunoase în jurul mesei. Cererile lui Eisenhower erau considerate inacceptabile, pentru că — spuneau ei — asta însemna şi capitularea armatelor din Răsărit.

În sinea lor, naziştii erau conştienţi că armata lor se află într-o situaţie disperată. Urma să fie făcută o ultimă încercare de a i se prezenta lui Eisenhower întreaga problemă, „cu toată sinceritatea".

La Statul Major al aliaţilor fu trimis generalul Jodl investit cu depline puteri pentru semnarea capitulării în Occident. Nu şi cu Răsăritul!

— Încercaţi să le explicaţi americanilor încă o dată motivele pentru care dorim numai această capitulare separată, îl instrui Dönitz.

La cinci şi jumătate, Jodl şi Friedeburg se aflau deja la Bedell Smith. Îşi explică misiunea pentru care fusese trimis, după care intră în discuţie cu Smith şi cu şeful serviciului de spionaj al lui Eisenhower, generalul Kenneth Stromg.

La şapte şi jumătate, cei doi ofiţeri americani îl informară pe Eisenhower. Revenind, Jodl este, la rîndul lui, informat că Eisenhower insistă pentru capitularea pe toate fronturile. Jodl a rămas cîteva clipe pe gînduri, apoi a spus că este de acord, cu condiţia unui răgaz de patruzeci şi opt de ore. După care a adăugat:

— Vom lupta, în curînd, împotriva ruşilor. Gîndiţi-vă ce aţi putea primi şi la ce vă puteţi aştepta.

După care Smith s-a dus din nou la Eisenhower. Acesta a dat, însă, un ordin scurt:

— Puteţi să-i spuneţi că, de la miezul nopţii, în patruzeci şi opt de ore am să închid frontul de Vest, pentru ca nemţii să nu mai poată trece. Semnează sau nu, acesta este timpul de gîndire pe care îl au la dispoziţie.

Apoi, totul a mers repede. Telegrama către Dönitz cu recomandarea de a semna, un nou consiliu la amiral, solicitarea de către Jodl a unui răspuns urgent şi în sfîrşit, depeşa către Jodl, la Reims:

„Amiralul Dönitz vă investeşte cu depline puteri pentru semnare în condiţiile date".

MAI ÎNTÎI LA REIMS, APOI LA BERLIN

Dönitz a făcut tot ce i-a stat în putinţă pentru a accepta capitularea necondiţionată totală sub forma unor acorduri separate şi a capitula numai în faţa puterilor occidentale. Această intenţie nu i-a reuşit însă, pentru că guvernul sovietic cerea cu fermitate capitularea necondiţionată a Germaniei, aşa cum s-a hotărît la Teheran şi la Yalta, la conferinţele şefilor guvernelor celor trei mari puteri.

În ziua de 7 mai 1945, orele 2,45, generalul Jodl a semnat la Statul Major al lui Eisenhower, din Nordul Franţei, primul document al capitulării. El a fost confirmat, din partea S.U.A., de generalul Bedell Smith, din partea U.R.S.S. de generalul Suhoparov, din partea britanică de mareşalul de aviaţie Tedder.

Eisenhower, care aştepta în biroul său, i-a chemat la el pe Jodl şi Friedeburg. Cînd cei doi au intrat, Eisenhower s-a ridicat. Nemţii şi-au lovit călcîiele şi l-au salutat.

— Aţi înţeles condiţiile capitulării pe care aţi semnat-o?

— Da, da, a răspuns Jodl.

— Veţi primi mai tîrziu instrucţiuni amănunţite şi sper că le veţi respecta.

— Da.

La 8 mai 1945, reprezentanţii conducerii superioare germane au semnat, în clădirea Statului Major al armatei sovietice din Berlin-Karlshort, documentul definitiv al capitulării.

Era aproape miezul nopţii cînd au fost duşi într-o sală a Academiei militare din Berlin, unde se afla Statul Major sovietic, feldmareşalul Keitel, amiralul Friedeburg, generalul de aviaţie Stumpff. Orbit de reflectoare, Keitel a ridicat bastonul său de mareşal.

Tirurile artileriei au încetat în întreaga Europă. La

Amiralul Friedeburg semnînd capitularea

fel şi bombardamentele. În faţa ochilor a milioane şi milioane de bărbaţi şi femei cărora nu le venea să creadă, răsărea soarele păcii.

Dar Dönitz?

Guvernul lui fantomă îşi avea mai departe reşedinţa la Flensburg, încercuit fiind de soldaţi britanici. Din Germania nazistă mai rămăsese, aşadar, un petic. Ce rol mai putea juca acest... guvern, care nu mai reprezenta şi nu mai conducea pe nimeni?

Keitel s-a întors fericit la Dönitz pentru că sovieticii i-au oferit un mic dejun. Pentru el asta avea semnificaţia că viitorul lui şi al întregului său guvern era asigurat. Speer era, însă, de altă părere şi i-a recomandat lui Dönitz să recunoască starea de lucruri existentă şi să abdice. Alţii l-au asigurat că datoria lor le cere să reziste. Ce era de făcut?

În oraş apăruseră tot mai mulţi gazetari, iar miniştrii lui Dönitz deveniseră centrul atenţiei aparatelor de fotografiat. „Guvernul" continua să dezbată... Ministrul aprovizionării descoperi o rezervă de rachiu şi turnă colegilor în pahare...

Zi de zi, numărul miniştrilor devenea tot mai mic. Unii dintre ei au dezertat de bună voie. În momentul cînd Keitel a fost arestat, guvernul nu a protestat. Tocmai începuse să pregătească „Planul de reconstrucţie şi de reînviere a principalelor activităţi agricole şi industriale". Propunerile lor au fost înaintate aliaţilor.

Făcea „guvernul lui Dönitz" vreun fel de politică? Amiralul se întîlnea regulat cu consilierul politic al lui Eisenhower, Robert Murphy, şi cu şeful comisiei de control, generalul englez Rough, străduindu-se să-i convingă că, dacă la început populaţia germană din teritoriile ocupate se temea de sovietici, acum frica se diminuase. În zona lor, sovieticii reuşiseră să-i convingă pe oameni despre intenţiile lor. Aceştia ştiau cu toţii că Stalin se pronunţase împotriva distrugerii Germaniei.

FACEŢI-VĂ GEAMANTANELE!

Pe măsură ce vremea trecea, lumea a început tot mai mult să se mire cum poate fiinţa un guvern a cărui existenţă decurgea din testamentul lui Hitler? Pe clădirile oficiale din Flensburg continuau să fluture încă steagurile cu zvastică! Dönitz se aştepta să fie arestat în fiecare dimineaţă. Surprinzător, la 16 mai, Churchill declară: „E treaba germanilor să-şi organizeze ţara. Nu vrem să ne îngrijim noi de acest lucru."

Dupa care, la Flensburg a revenit din nou optimismul.

În după-amiaza zilei de 22 mai, amiralul a fost sunat pentru ca, a doua zi dimineaţa, să se prezinte pe puntea vasului „Patria", împreună cu Jodl şi Friedeburg. Dönitz a rămas o clipă pe gînduri, apoi a spus colaboratorilor săi:

— Faceţi-vă geamantanele!

Dimineaţa, cei trei se prezentară pe vas, unde îi aştepta un grup de ziarişti. Rough, înconjurat de ofiţeri sovietici şi americani, i-a informat că comandamentul suprem al forţelor aliate a hotărît să pună capăt activităţii guvernului şi comandamentului Wehrmachtului.

— Începînd din acest moment, toţi membrii guvernului şi funcţionarii militari vor fi consideraţi prizonieri de război!

Un ofiţer l-a condus, apoi, pe amiral la locuinţa lui pentru a-şi strînge nişte lucruri şi a lua micul dejun.

În timp ce Dönitz se afla pe puntea „Patriei", „guvernul" şi cîţiva ofiţeri discutau ca în fiecare zi. La ora 10, uşile au zburat pe neaşteptate în lături şi în încăpere au năvălit cîţiva soldaţi sovietici.

— Mîinile sus!

Miniştrii şi ofiţerii s-au ridicat şi au dus mîinile deasupra capului. Nici unul nu s-a gîndit să facă vreo mişcare de împotrivire. Hainele le-au fost percheziţionate cu atenţie pentru a se convinge că nu aveau otravă asupra lor. După aceea au fost scoşi în curte. Şi astfel miniştrii Reichului, secretarii de stat, amiralii şi generalii s-au trezit, peste cîtva timp, pe punte în faţa aparatelor de luat vederi.

Era punctul pus în urma „Imperiului de o mie de ani", al cărui sfîrşit venise cu 988 de ani mai devreme decît proorocise Hitler...

Dönitz escortat de un ofiţer al forţelor aliate

Traducere şi adaptare de Nicolae Nicoară
(după revista franceză **„Historia"**)

Gazul carbonic şi diagnosticarea bolilor cardiace

Pentru diagnosticarea malformaţiilor cardiace congenitale se utilizează, pe o scară din ce în ce mai largă, metodele de ecocardiografie bazate pe sondajul cu ultrasunete. Cercetările din domeniu au arătat că s-ar obţine rezultate cu mult mai bune, dacă sîngele ar fi saturat cu gaz carbonic. Dizolvîndu-se perfect în sînge, el este inofensiv pentru om în doze determinate. Dar, din cauza dificultăţii de a obţine gaz carbonic în seringă, era practic imposibil de folosit în diagnosticare.

Specialiştii sovietici au propus să se umple seringa, nu cu gaz, ci cu o substanţă obţinută prin spumarea hidrolizatului de cazeină cu gaz carbonic. Produsul este o noutate în medicină. **(M.Ş.).**

În lumea ipotezelor

Misterul vieţii şi norii interstelari

Misterul originii vieţii pe planeta noastră nu a fost încă dezvăluit. Unii savanţi sînt de părere că cheia enigmei trebuie căutată în Cosmos.

La începutul secolului trecut, s-a născut „paradoxul fotometric". Iată în ce constă el. Dacă presupunem că Universul este infinit şi că există un număr infinit de stele, luminozitatea cerului nostru s-ar putea compara cu cea a suprafeţei Soarelui. Or, nu este aşa. Prin urmare, în mediul interstelar există materie care absoarbe lumina. În consecinţă, ea ar trebui să acumuleze energie şi, cu timpul, Universul s-ar încălzi. Dar acest fenomen nu se produce.

Şi totuşi, din datele acumulate de ştiinţă rezultă că lumina care vine de la stele pierde, în drumul ei, o parte din energie. În secolul nostru, savanţii au ajuns la o concluzie surprinzătoare. Există, în spaţiul dintre stele, nori giganţi, alcătuiţi din gaz şi pulbere cosmică. Materia acestor obiecte galactice este foarte rarefiată, dimensiunile lor măsurîndu-se în „parseci". Norii interstelari trebuie consideraţi ca o etapă tranzitorie între gazul cosmic difuzat în spaţiu (nelegat gravitaţional) şi materia protostelară. În orice caz, aşa cum au demonstrat astronomii, din aceşti nori se nasc stelele. Dar cum se petrece acest lucru?

Întinderea enormă a norilor şi fluctuaţia lor fac ca anumite îngrămădiri de materie să înceapă să atragă particulele înconjurătoare, condensîndu-se în structuri mai dense, embrioni ai viitoarelor stele. Începe apoi — simplificînd mult — un fenomen analog cu creşterea cristalelor plecînd de la materia topită.

Norii interstelari au o viaţă scurtă la scară cosmică — cîteva sute de milioane de ani, cel mult. Aceasta este şi o consecinţă a instabilităţii lor gravitaţionale. Numai în galaxia noastră, există mii de astfel de obiecte cosmice.

La început, se credea că norii galactici se compun doar din hidrogen şi heliu, elementele cele mai răspîndite din Univers. Şi chiar dacă există molecule în mediul interstelar, acestea nu pot fi decît foarte simple, diatomice şi extrem de rare. Astronomii erau convinşi că radiaţia ultravioletă dură distruge orice moleculă. Spre marea uimire a specialiştilor, s-a descoperit însă, în mediul interstelar, utilizîndu-se metodele moderne ale spectroscopiei optice, atît molecule complexe, cît şi radicali, particule independente cinetic (atomi ori grupuri de atomi), avînd „electroni celibatari". Or, se ştie că radicalii participă la importante fenomene biochimice. De pildă, oxidarea enzimatică.

S-a mers din surpriză în surpriză, descoperindu-se, în norii galactici, apă, amoniac şi chiar formaldehidă, care joacă un rol important în sinteza proteinei. În 1983, s-a descoperit glicina în mediul interstelar, unul din cei 20 de acizi aminici care intră în compunerea proteinei.

Atîta timp cît în Cosmos nu au fost găsite moleculele cele mai simple ale compuşilor organici, puţini cercetători riscau să tragă concluzii care să deschidă perspective mai largi. Însă acizii aminici nu sînt elemente simple în ierarhia moleculară! Descoperirea glicinei cosmice a schimbat radical imaginea pe care ştiinţa modernă şi-o făcea despre evoluţia chimică a materiei în Univers.

Mai întîi, a devenit evident că evoluţia prebiologică putea să se desfăşoare în altă parte decît pe planete cu un climat acceptabil, precum cel al Pămîntului. Interesant este şi faptul că, şi în meteoriţi, au fost descoperiţi numeroşi acizi aminici. Şi toţi sînt, după părerea specialiştilor, de origine abiogenă (în stadiul materiei anorganice). În general, sinteza abiogenă poate conduce la formarea de molecule foarte complexe. Astfel, se pune problema de a şti de ce şi moleculele complexe, în ciuda previziunilor, nu se distrug în condiţiile cosmice.

Iată cum explică acest fapt astrofizicienii, în lumina cunoştinţelor moderne. Moleculele complexe nu pot să existe mult timp, atîta vreme cît materia norilor interstelari este suficient de rarefiată şi transparentă la radiaţia ultravioletă. Dar, pe măsură ce se produce condensarea gravitaţională a materiei, densitatea norilor se măreşte şi devine, cu timpul, opacă la radiaţia vizibilă şi ultravioletă. În acest moment, începe acumularea moleculelor organice.

Astăzi nimeni nu se mai îndoieşte că materia organică stelară este de origine prebiologică. Viaţa, însă, este un eşalon calitativ nou al evoluţiei materiei. Putea ea să ia naştere din aceste molecule interstelare? Întrebare foarte grea, la care răspunsul nu a întrunit unanimitatea savanţilor. Singura posibilitate de a înţelege „asortarea" moleculară a norilor galactici este de a încerca să se simuleze, în laboratoare, fenomenele care se petrec sau pot să se petreacă în spaţiul cosmic.

Într-un mic reactor sferic de sticlă au fost imitate condiţiile caracteristice mediului interstelar. A fost scos aerul din reactor pentru a-l înlocui cu hidrogen, heliu, carbon, azot, oxigen şi sulf, în proporţiile în care aceste elemente sînt răspîndite în Cosmos. Pereţii reactorului erau răciţi cu azot lichid, creîndu-se astfel frigul cosmic. Pentru a imita mai bine condiţiile din spaţiul cosmic, gazele din reactor au fost ionizate. Prin intermediul unui spectograf de mare putere, s-a observat materia în întregime izolată de mediul ambiant. În acest fel, microcosmosul a început să-şi trăiască propria viaţă. Dincolo de pereţii impenetrabili ai reactorului, se desfăşura misterul evoluţiei, numai că scara timpului în Universul artificial era comprimată de 10,13 ori în raport cu timpul real.

Primele rezultate au fost atît de neaşteptate, încît cercetătorii nu au îndrăznit să le publice imediat. Abia după cîteva zile, în mediul interstelar artificial au fost sintetizate toate moleculele care au fost descoperite în Cosmos. Totuşi, viaţa nu s-a născut în această experienţă de laborator (sau nu a fost depistată).

Ce concluzii se pot trage? E prematur să spunem că norii interstelari sînt leagănul vieţii. Dar un lucru e clar: materia organică se naşte în Cosmos, practic, pretutindeni. Nici frigul cosmic, nici radiaţia nu reprezintă pentru ea obstacole. Acest proces se desfăşoară şi astăzi.

I. Roman

Brisbane, un oraş pentru EXPO '88

Brisbane este capitala statului Queensland, unul dintre statele din compunerea Uniunii Australiene. La prima vedere, pare o grădină mare inundată cu flori şi o vegetaţie subtropicală. Cu toate că are cu puţin mai mult de un milion de locuitori, ca suprafaţă este unul dintre cele mai mari oraşe ale lumii.

În anul 1824, cînd primele vapoare cu exilaţi englezi ancorau la ţărmurile Australiei, unii dintre aceştia au hotărît să înalţe o aşezare la gura rîului Brisbane, în apropierea Mării de Corali, mulţi alţii plecînd în alte părţi ale Australiei.

Brisbane are o arhitectură interesantă, aici făcînd casă bună locuinţele de tip colonial cu zgîrie-norii cei mai impozanţi, construiţi după cele mai noi realizări ale ştiinţei şi tehnicii. Edificiul cel mai modern din oraş – „Newstead House", aşezat la confluenţa rîului Brisbane şi a rîuleţului Breakfast Creek – şi-a sărbătorit, anul trecut, cea de a patruzecea aniversare, vîrstă care pentru acest oraş reprezintă ceva demn de luat în seamă.

Brisbane nu mai este demult aşezarea fermierilor de odinioară. A devenit un important centru comercial şi port în care ancorează pînă şi transoceanice, de unde pleacă încărcate cu cereale şi fructe, dar şi cu produse ale industriei uşoare. Începînd din anul 1909, oraşul are o universitate.

Inima oraşului este Brisbane City, aşezată pe o peninsulă şi legată de restul urbei prin patru poduri construite peste Brisbane River. Dezvoltarea rapidă a construcţiilor a făcut ca, în ultimii cincisprezece ani, în această zonă să nu mai existe loc pentru nici o altă construcţie. La un moment

dat, nu mai era loc nici pentru transportul în comun.

La o depărtare de aproximativ 90 kilometri de Brisbane se află cele mai bune plaje ale Australiei, unde locuitorii practică, în număr foarte mare, surfingul, sportul lor naţional.

În urmă cu doisprezece ani, clădirea primăriei din Brisbane, inaugurată în anul 1930, domina cu autoritate toate celelalte construcţii. Se înălţa maiestuos şi era vizibilă de la mulţi kilometri. Astăzi, această clădire a intrat, parcă, în anonimat. Fapt este, însă, că vechile clădiri se armonizează perfect cu cele moderne. Chiar şi cu clădirea Parlamentului statului Queensland, o construcţie din 1979 cu nouăsprezece etaje, construită în stilul Renaşterii franceze.

Brisbanezii sînt foarte mîndri de oraşul lor şi nu-şi ascund această mîndrie. Cu atît mai mult de cînd au aflat că oraşul în care trăiesc şi muncesc a fost ales să găzduiască manifestările legate de organizarea lui EXPO '88, care va avea loc în anul cînd se va marca un centenar de la crearea primei colonii britanice pe teritoriul ţării lor. **(N.N.).**

Au pachidermele un limbaj secret?

Elefanţii nu se mulţumesc să ragă, ci emit nişte sunete de foarte joasă frecvenţă, nepercepute de urechea umană, ceea ce ar putea constitui un limbaj „secret", afirmă cercetătorii americani ai Universităţii Cornell. Observînd, în urmă cu un an, un grup de elefanţi de la grădina zoologica din Portland (Oregon), Katharine Payne, specialistă în zoologie, a simţit „nişte vibraţii neobişnuite în aer" – declară ea într-un interviu publicat, de curînd, în „New York Times." Cu echipamente acustice foarte perfecţionate, ea a dovedit că aceste vibraţii erau, de fapt, infrasunete emise de aceste mamifere, ce par să provină de la o membrană situată pe fruntea elefantului, în locul în care trompa este unită de craniu.

„Asemenea descoperire echivalează cu descoperirea neaşteptată a unui trib ce posedă un limbaj necunoscut", a declarat profesorul Thomas Lovejoy, vice-preşedinte al „World Wildlife Fund", organizaţie pentru protecţia animalelor sălbatice, care finanţează o parte din aceste cercetări. Observarea acestui fenomen la „Zoo" din Portland, dar şi într-un parc naţional din Kenya, i-a determinat pe cercetători să formuleze teoria că sunetele de foarte joasă frecvenţă sînt un mijloc de comunicare între elefanţi, folosit adeseori pe mari distanţe. Acest mod de comunicare, ce se apropie de cel al balenelor, poate servi unei turme de elefanţi, răspîndită într-o pădure, să păstreze contactul între membrii ei. De multă vreme, se pare că specialiştii în elefanţi din Asia şi Africa au fost intrigaţi de mişcările aparent coordonate ale elefanţilor aflaţi la distanţe mari unii de alţii. „Utilizarea de infrasunete ar putea explica acest fenomen". Cercetătorii afirmă, de asemenea, că aceste infrasunete permit masculilor să-şi găsească femelele în perioada împerecherii.

„Sperăm că, înţelegînd semnificaţia acestor comunicări, vom putea să ajutăm elefanţii ameninţaţi cu dispariţia" – adaugă K. Payne, subliniind ca elefantul asiatic a devenit o specie pe cale de dispariţie, iar existenţa elefantului african este grav ameninţată de braconieri. **(A.G.).**

Focuri somnoroase

Trezit, cînd este somnul mai dulce, de cucurigurile pline de rezonanţă ale cocoşului vecinei, un francez de 54 de ani, din Florimont, nu a mai răbdat a o suta experienţă de acest fel şi a pus mîna pe puşcă. A tras şase focuri, dar nu în pasărea zurbagie, ci în stăpîna ei. Din fericire, scrie ziarul local, neavînd genele încă bine dezlipite după întreruperea brutală a viselor, nici un glonte nu şi-a atins ţinta. În schimb, gardul nou, abia ridicat de neîmpăcatul duşman al cocoşului, va trebui temeinic reparat.

La păşunat... păr

Un tînăr din Bielefeld (R.F.G.) s-a convins pe propria piele cîte sacrificii cere cochetăria. Încredinţat că moda punk i-ar releva mai bine personalitatea, s-a tuns ca indienii americani irokezi, lăsîndu-şi, din bogatul păr, doar o creastă zbîrlită pe mijlocul ţestei. Nepărîndu-i-se destul, a vopsit-o verde. De aici i s-a şi tras păţania. Aţipind, în timp ce făcea plajă pe o pajişte a parcului orăşenesc, a fost trezit brutal de dureri ascuţite în zona faimoasei freze. O cămilă, aparţinînd unei trupe de circari ce tocmai străbăteau parcul, s-a repezit cu frenezie la smocul mai răsărit de „iarbă verde", smulgîndu-l dintr-o mişcare. După care, pricepînd confuzia, a scuipat, cu dezgust, părul jumulit în obrazul victimei îndurerate.

D'ale mincinoşilor

La un concurs al celor mai mari mincinoşi din oraşul toscan Piastre, juriul a fost pus la grea încercare. Cui să i se atribuie premiul, cînd conţinutul „probelor" se vedea unul mai gogonat decît altul? În verile toride, povestea un concurent, găina mea face mai întîi cuburi de gheaţă, pentru a nu oua ouă fierte... Iarna, susţinea altul, pentru a nu îngheţa flacăra lumînării cînd o aprind, trebuie mai întîi să fac focul în sobă... În fine, după deliberări furtunoase, juriul a căzut de acord asupra cîştigătorului. Acesta a susţinut că şi-a surprins, noaptea, pantalonii de călărie mîncînd din paiele saltelei!

Rubrică realizată de Vasile Crişu

CALEIDOSCOP

„Guiness" – cartea recordurilor

Pentru majoritatea locuitorilor Marii Britanii, „Guiness" înseamnă în primul rînd o excelentă bere irlandeză. Dar, în lume, „Cartea Guiness", a recordurilor, şi-a dobîndit o reputaţie mult mai mare decît celebra bere de culoare neagră. În 32 de ani de cînd este editată, ea a înregistrat un record demn de admiraţie: s-au vîndut, în întreaga lume, peste 53 milioane exemplare, care, dacă s-ar pune unul peste altul, ar depăşi de 118 ori înălţimea Everestului.

Denumirea cărţii este legată de numele dinastiei fabricanţilor irlandezi de bere. Ideea de a alcătui o listă universală a tuturor recordurilor posibile a aparţinut, se spune, fostului director al Fabricii de bere „Guiness", sir Hugh Beaver. Aşa cum consemnează Cartea recordurilor, la 10 noiembrie 1951, sir Beaver a plecat cu prietenii pe rîul Slaney la vînătoare de păsări de apă. Cineva a nimerit un fluierar care zbura ca fulgerul şi, în seara aceea, toţi vînătorii prezenţi n-au făcut decît să discute dacă fluierarul este pasărea care zboară cel mai repede din Europa şi, dacă nu, atunci care este aceea.

Participanţii la dispută au uitat probabil foarte curînd de aceasta, dar, cu trei ani mai tîrziu, în august 1954, cu un prilej asemănător, au discutat din nou despre cea mai rapidă pasăre. Întreprinzătorul director al fabricii de bere s-a gîndit atunci să ia legătura cu oficiul de statistică din Londra, condus de Morris şi Ross McWhirter, le-a promis capital şi le-a dat ca sarcină să strîngă şi să publice toate recordurile din natură şi cele umane despre care aveau date. După mai puţin de un an, apărea pe lume prima carte a recordurilor de 198 pagini. În iarna anului 1955, cartea ajungea „best-sellerul" nr. 1 pe piaţa britanică a cărţii.

Faima cărţii „Guiness" a depăşit, curînd, graniţele Marii Britanii. În anul următor, a apărut în Statele Unite, iar, la începutul anilor '60, a început să fie tradusă: mai întîi în franceză şi germană, apoi în spaniolă, norvegiană şi japoneză. Treptat, cartea a fost tradusă în 26 de limbi, inclusiv islandeză, chineză, turcă şi arabă.

Cartea „Guiness" a devenit exact ceea ce era în intenţia creatorilor ei – cea mai prestigioasă din lume în domeniul recordurilor. La editura din Londra vin zilnic numeroase scrisori ai căror autori anunţă cele mai diferite performanţe şi solicită să fie consemnaţi în ediţia următoare a cărţii. Redactorii triază cu grijă datele, le clasifică, le compară cu recordurile existente, în măsura în care există, şi, în funcţie de posibilităţi, le şi verifică. Condiţia înregistrării unui record este ca la el să fi asistat martori credibili. Dar numai o parte din recordurile anunţate apar în paginile „Guiness". Unele recorduri nu pot fi dovedite, altele nu sînt suficient de interesante sau, dimpotrivă, prea bizare. Autorii şi-au rezervat dreptul de a publica numai performanţele în asemenea discipline noi „care au devenit obiectul unor întreceri internaţionale" sau în măsura în care este vorba de îmbunătăţirea unor recorduri înregistrate.

Ediţia cea mai recentă a cărţii numără, fără indexul de cuvinte, 311 pagini. Recordurile sînt împărţite în 12 capitole. În primul, denumit „Fiinţa umană", poţi afla o mulţime de date despre cei mai mari, cei mai mici, cei mai grei sau cei mai bătrîni oameni, despre cei mai teribili copii, despre recordurile diferitelor părţi şi funcţii ale corpului uman. Poţi citi, de exemplu, că cea mai înaltă temperatură a corpului a înregistrat-o un anume William Jones, în vîrstă de 52 de ani, căruia, la un spital din Atlanta, i-au măsurat 46,5 grade, că cea mai lungă barbă – de 5,33 metri – a avut-o norvegianul Hans Langseth, cel mai lung păr – 7,92 m – nu l-a avut o femeie, ci un călugăr din Madras, cel mai mult a zăcut fără cunoştinţă – 37 de ani şi 111 zile – americanca Elaine Eposit etc.

Partea a doua se ocupă de recordurile din domeniul florei şi faunei. Printre altele, de aici poţi afla că fiara continentală cea mai mare este o specie de urs din insulele Kodiac, de lîngă Alaska, cel mai repede aleargă ghepardul – pînă la 101 km pe oră –, coarnele cele mai lungi – 4,24 m – le-a avut un bivol indian. Scoţienii, mîndri de patria lor, se bucură aflînd că cel mai înalt gard viu din lume se află în oraşul Perth – el a fost plantat în anul 1746 şi măsoară astăzi 26 metri.

Cea mai mare dună de nisip a fost măsurată în Sahara – o lungime de 5 km şi o înălţime de 430 metri. Cea mai mare avalanşă de zăpadă cunoscută (3,5 milioane mc) a căzut, în 1885, în Alpii italieni, cea mai mare cascadă – Angelo, din Venezuela – măsoară 979 metri.

Capitolul consacrat artei şi distracţiilor este plin de date privind tablourile şi statuile preţioase, creaţii muzicale, literare, teatrale şi de filme de excepţie. Sînt enumerate şi cele mai lungi cuvinte în 14 limbi. În timp ce, în spaniolă, cel mai lung cuvînt are 22 litere (superextraordinarisimo), suedeza triumfă cu un cuvînt alcătuit din 95 de litere: sparvagnsaktiebolangsskensmutsskjutarefackforeningspersonalbekladnadsmagasinforradsforvaltaren, adică „şef de depozit pentru livrarea de uniforme personalului Uniunii mecanicilor de întreţinere a Societăţii liniilor de tramvai". Cea mai lungă scrisoare a fost scrisă soţiei sale de englezul Alan Foreman: 1 402 344 cuvinte; el a început să o scrie în ianuarie 1982 şi a terminat-o cu doi ani mai tîrziu.

Partea consacrată „Structurii mondiale" menţionează clădirile istorice şi moderne demne de atenţie. Cea mai înaltă clădire este turnul de retransmisie al radiodifuziunii varşoviene de la Konstantynow – 646,38 m. Cel mai vechi pod se află în oraşul turc Izmir şi a fost construit în anul 850 înaintea erei noastre. Cel mai mare stadion din lume este Strahov din Praga, cu o capacitate de un sfert de milion de spectatori.

Printre recordurile „Lumii mecanice" se află, de exemplu, cea mai mare navă „Seawise Giant", japoneză, lungă de 500 m, cu o capacitate de transport de 565 000 tone; cel mai ieftin automobil „Red Bug Buckboard", fabricat în Statele Unite în anul 1922, a fost vîndut cu 125 dolari.

Capitolul „Lumea comercială" prezintă recordurile comerciale ale monopolurilor, mărfurile cele mai solicitate etc. „Lumea oamenilor" prezintă date record din politică, în domeniul militar, juridic. Cel mai lung proces a avut loc în California, în 1979, împotriva lui Angel Bouni, un criminal care asasinase cîteva persoane: 345 zile, în care au fost audiaţi 400 martori, iar dosarul avea 57 000 pagini. Cel mai lung testament l-a

scris Frederica Cook, o englezoaică: 4 volume, numărînd 95 940 cuvinte.

Cel mai mare capitol, care ocupă aproape o pătrime din carte, este consacrat sportului. Sînt enumerate recordurile mondiale, olimpice şi britanice, primele locuri la toate sporturile şi jocurile, inclusiv luptele japoneze sumo sau aşa-zisul tenis autentic sau tenisul regal inventat în Franţa în Evul Mediu.

Poate că cea mai interesantă parte a cărţii este cea consacrată recordurilor umane şi prezintă cele mai diferite recorduri de la cele mai meritorii pînă la cele mai inutile. De exemplu, cel mai repede a reuşit să distrugă un pian, făcîndu-l bucăţele, şase jucători de rugby de la clubul Tinwald din Noua Zeelandă: un minut şi jumătate.

Enigme...

Situat la 120 km la est de Yi'an, vîrful Huashan este unul din cei „cinci munţi sacri" ai Chinei. De la înălţimea de 2 200 m, el izbucneşte din pămînt şi se înalţă către cer, fiind considerat o inedită frumuseţe pe verticală. O veche zicală spune că nu există decît un singur drum către vîrful Huashan, şi asta de cînd există lumea. În acelaşi timp, dictonul arată cît este de periculos şi straniu. În legătură cu acest munte – scrie revista „La Chine en construction" – există patru enigme.

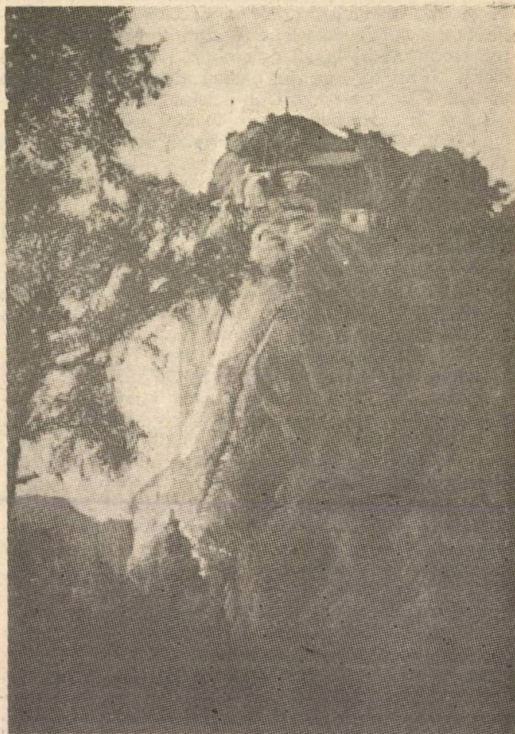
1. „Cine a pus urciorul în grotă?" Nu departe de templul Qun Xian Guan (Cercul nemuritorilor), se află o mică grotă a cărei intrare nu permite decît trecerea unei singure persoane. Ceea ce e curios este că, în interior, există un urcior imens în perfectă stare de conservare. Mărimea sa este, bineînţeles, mult mai mare decît intrarea în grotă. Întrebarea care se naşte imediat este cine a introdus urciorul înăuntru şi prin ce mijloace?

2. „De unde provine bazinul «Faţă în faţă cu cerul»?" Acest bazin situat în vîrful muntelui are o suprafaţă de numai un metru pătrat şi nu mai mult de un metru adîncime. Totuşi în ciuda secetei el nu seacă niciodată, iar dacă ploile torenţiale sînt succesive, nu se revarsă niciodată. Nivelul apei rămîne acelaşi în tot cursul anului, cu toate că se află situat la o înălţime de 2 200 m. Deci, pe această culme stîncoasă, atît de sus, de unde provine apa? De ce nu seacă şi nu se revarsă niciodată?

3. „De ce hîrtiile se ridică spre cer şi sînt mîncate de rîndunele?" În momentul în care arunci o hîrtie, în mod normal, aceasta cade pe pămînt. Totuşi, pe terasa Jue Wian Tai („Întîlnirea nemuritorilor"), ea se ridică spre cer, în loc să cadă în valea adîncă. Acesta este motivul pentru care terasa poartă şi un alt nume: Sheng Biao Tai (Terasa ascensiunii petiţiilor). Călătorii sau simplii turişti preferă acest loc, unde îşi scriu dorinţele pe foi de hîrtie galbene, le rup în bucăţele, pe care le aruncă în vale, tocmai pentru a asista la acest fenomen neobişnuit: hîrtiile îşi iau zborul, plutesc prin aer, nu cad. În acel moment, apare un nor de rîndunele care „atacă" şi mănîncă hîrtiile. Cu cît sînt mai multe bucăţele de hîrtie, cu atît şi rîndunelele sînt mai numeroase. După terminarea „ospăţului", rîndunelele dispar. Nu se ştie de unde vin, nici unde se întorc.

4. „Cine este gravorul": La capătul unei lungi poteci tăiate pe unul din flancurile cele mai periculoase ale muntelui, turiştii ajung la o peşteră stîncoasă unde îi aşteaptă o surpriză. Ridicînd privirea, se poate citi, undeva foarte sus, pe unul din pereţii peşterii, trei mari litere chinezeşti sculptate în piatră: „Stînca Adevărului Total". Fiecare literă măsoară aproape doi metri înălţime. Vopsite în roşu, ele strălucesc şi atrag atenţia vizitatorilor. Este, într-adevăr, o mostră a artei caligrafice tradiţionale. Întrebarea care se pune imediat este cum au fost ele gravate la o înălţime atît de mare şi cine a putut-o face?

Hengshan este, şi el, unul din cei cinci „munţi sacri" ai Chinei. Situat la 100 km sud de Changsha, el este cunoscut drept „muntele sacru din Sud". Avînd o înălţime de 1 290 m, vîrful său cel mai semeţ apare şi dispare în marea de nori. De multă vreme, acest munte este comparat cu o pasăre care zboară sau planează. Ceea ce reţine atenţia, aici, în mod deosebit, sînt cinci curiozităţi:

Muntele Huashan

1. „O rădăcină, doi arbori". În apropierea templului Cang Jing Dian se află doi arbori care cresc din aceeaşi rădăcină: un **multineroas** bătrîn de 355 ani şi un **padus** de peste o sută de ani. De departe, nu-i poţi deosebi, deoarece amîndoi au o coroană stufoasă. Nu-i distingi decît privindu-le cu atenţie forma frunzelor. Totuşi, în timpul iernii, confuzia nu se mai face: **multineroas** îşi păstrează frunzele, celălalt este desfrunzit.

2. „Arborele bucuriei regăsite": Coroana sa se înalță pînă la trei metri, iar o ramură se îndoaie pînă cînd se întîlnește din nou cu trunchiul. Cum a fost posibilă o astfel de modificare a direcției ramurii? Ce grefă misterioasă? Acest arbore, se spune, îți poate vorbi despre unirea și despărțirea oamenilor. De unde provine denumirea sa de „arbore al bucuriei regăsite" sau „Arborele Dragostei"?

3. „Puncte luminoase": Timp de două sau trei nopți ale celei de-a treia luni a calendarului lunar se pot vedea două puncte luminoase în valea din apropierea templului Cang Jing Dian. De mărimea unei mingi de baschet, ele se rotesc în aer, urcă sau coboară cu dezinvoltură. Aceste puncte luminoase au forma unor mii și mii de viețăți minuscule, asemeni unor viermișori lucitori. De unde această asemănare?

4. „Adunare de broaște": La nord de templul Cang Jing Dian, se află trei eleștee, în care mii și mii de broaște se adună în fiecare an în preajma zilei denumite „Trezirea insectelor" (în 1987 – la 6 martie). Cu toate acestea, asemenea „adunare" a avut loc ceva mai devreme, de la 27 ianuarie la 12 februarie. Broaștele se suprapun una peste celalată pînă cînd formează o înălțime de un metru. Ce fac ele împreună? De ce se adună? Dorind să se afle secretul, un grup de operatori de film au asistat la „ceremonie", în ideea surprinderii pe peliculă a fenomenului, acțiune care, din nefericire, a eșuat. După zvonurile care circulă, se spune că, broaștele, simțind intenția oamenilor, prin schimbarea poziției stîncilor, s-au adunat în altă parte. Pînă în prezent, nu i s-a dat încă o explicație științifică acestui fenomen.

5. „Broască țestoasă care mănîncă șerpi și vulturi": Pe muntele Hengshan, trăiește o specie de broască țestoasă cu gura ca un cîrlig. În momentul în care atacă un șarpe, îl reține mai întîi cu gura, apoi, își trage coada și taie animalul în bucățele mici înainte de a-l mînca. Este capabilă să atace chiar și un vultur. Cum este posibil? Cu burta expusă la soare, ea simulează că este moartă pentru a atrage vulturul. Cînd vulturul, păcălit, se apropie și începe să o ciugulească, broasca țestoasă, profitînd de neatenția păsării, înșfacă brusc ciocul vulturului cu gura sa ca un cîrlig. Vulturul își ia zborul împreună cu broasca țestoasă. La puțin timp după aceasta, obosit și fiind incapabil să mai respire, vulturul cade la pămînt. Fără să dea drumul prăzii, broasca trage coada și taie vulturul în bucățele pentru a-l mînca liniștită.

Adaptare de Mihaela Brumă

După 2 078 de zile... Tunelul

Cei două sute de ani de himere – 27 de proiecte fanteziste sau greșite – au dispărut în negura vremurilor. Tunelul sub Canalul Mînecii este sortit să devină realitate.

— Cu betonul pe care îl vom utiliza numai de partea franceză, am putea construi un zid de doi metri înălțime care ar traversa Franța de la nord la sud. Este șantierul secolului, spune entuziast François Jolivet, directorul general al asociației franco-britanice „Transmanche-Link", pentru care vor lucra, de o parte și de cealaltă a Canalului, opt mii de lucrători și cinci sute de ingineri.

CALEIDOSCOP

În miezul verii trecute, Margaret Thatcher și Francois Mitterrand au „schimbat instrumentele de ratificare a tratatului bilateral al tunelului de sub Canalul Mînecii", dînd semnalul începerii săpăturilor în mod oficial (de fapt, francezii începuseră deja să deschidă, la Sangatte, un puț de „recunoaștere").

Ideea și-a făcut drum în cîțiva ani. Propus în octombrie 1985, printre alte patru proiecte de legături, proiectul France-Manche a fost reținut de comisia franco-britanică de evaluare a candidaturilor. La 20 ianuarie 1986, o declarație comună anunță fără prea multă vîlvă, că „Marea Britanie și Franța au hotărît să-și lege țările printr-un tunel dublu, care va permite circulația unor navete încărcate cu vehicule automobile". Inaugurarea este prevăzută pentru vara anului 1993.

Numeroase obstacole trebuiau să mai apară în calea șenilelor excavatoarelor, ridicate de tot felul de persoane sau de scenarii catastrofale. În caz de accident, tunelul va fi unul din cele mai mari crematorii din lume, șoptește un lord în Cameră. Emoție mare la promotorii proiectului, care trimit urgent în Elveția pe cei mai buni anchetatori ai lor. Concluzia: nici un accident nu a fost semnalat în tunelele feroviare helvetice în 25 de ani de servicii. În cazul unui accident în Eurotunel, a fost prevăzut totul pentru evacuarea pasagerilor printr-o galerie centrală, aerisită prin suprapresiune și, deci, la adăpost de fum. În ce privește cutremurele, ele nu constituie o amenințare, în măsura în care probabilitatea seismelor este „aproape nulă" în această zonă.

Este pentru prima dată în lume cînd o operațiune de o asemenea anvergură este dusă simultan pe plan politic, tehnic și financiar în termene atît de strînse. În timp ce conducătorii Eurotunelului efectuează o ultimă „rod show" (prospecție bancară) din Japonia pînă în Golf, cei de la Transmanche ascut dinții „tunelierelor", fantastice mașinării capabile să se înfunde sub pămînt, forînd o galerie de aproape opt metri în diametru. Primul din acești monștri, construit simultan în Statele Unite și în Japonia, ar trebui să ajungă în fundul puțului de la Sangatte la sfîrșitul anului, cu ocazia Zilei minerilor.

— Această formidabilă mașină are o lungime de 240 de metri și toarnă în urma ei stratul de beton, părînd că secretă propriile sale inele ca un adevărat monstru de „science-fiction". Va putea fora mai mult de 50 metri de tunel pe zi, explică François Jolivet. Are o putere de două ori mai mare decît cea a navetei spațiale. Vor fi cinci tunelieri de partea franceză și șase de partea engleză, care vor lucra la 40 de metri sub fundul Mării Mînecii. Dacă vor întîlni falii, se vor transforma imediat în submarine.

Big Benul la trei ore de turnul Eiffel. Bruxelles la 2 ore și 50 minute de Londra. Dar, în așteptarea zilei istorice cînd tunelierii francezi și britanici, ghidați de laser și sateliți, se vor întîlni — la sfîrșitul anului 1990 — la patruzeci de metri sub Marea Mînecii, și alte simboluri vor fi la fel de bine ancorate: intrarea în tunel este la doi pași de ferma strănepotului unui anume Cambronne, iar gara londoneză a „rapidului" submarin se numește... Waterloo. Și Istoria știe să zîmbească.

Traducere și adaptare, de Liliana Artănescu
(după „Le Figaro Magazine")

Preţuri

De obicei, cînd vrem să subliniem în mod deosebit valoarea unui lucru, spunem că ea este egală cu greutatea lui în aur. Să amintim că, în prezent, pe piaţa mondială, uncia de aur (aproximativ 31 g) valorează între 400 şi 500 de dolari americani. Bineînţeles că numeroase pietre preţioase valorează mai mult, dar există şi unele substanţe care nu atrag ochiul, deşi valorează mult mai mult decît aurul.

Astfel, uncia de venin de cobră indiană valorează 9 000 de dolari, cea de venin de Bungarus caerulens valorează 14 000 de dolari, cea de venin de şarpe de mare – 43 000 de dolari, cea de venin de şarpe corail nord-american – 56 000 de dolari, cea de venin de boemslang – 283 000 de dolari, cea de venin de bondar de spumă – 1 134 000 de dolari, iar cea de femelă de păianjen de America, aşa-zisa „văduva neagră", valorează 2 360 000 de dolari...

Tot ceea ce este greu de procurat e scump; or, e foarte complicat să se obţină veninul de insecte şi şerpi, mai ales că unii dintre aceştia fac parte din specii foarte rare. Să mai adăugăm că, la fiecare „mulgere", un şarpe dă o biată duzină de picături mici de venin (cobra indiană dă mai mult de un gram), iar o insectă dă cîteva miligrame. Iar, pentru ca organismul să secrete o nouă doză de venin, trebuie să aşteptăm circa o lună. Cu toate acestea, preţurile astronomice nu-i înfricoşează pe consumatorii de venin – fabricanţi de medicamente şi biochimişti, căci sînt deajuns cîteva miligrame din aceste toxine pentru a se obţine un cîştig enorm. Ele intră în compoziţia unor seruri destinate să salveze pe cei muşcaţi de şerpi şi insecte, ori să contribuie la vindecarea a numeroase maladii. Tot datorită lor, savanţii dezvăluie misterele substanţelor create de natură. **(I.R.)**

O impresionantă cantitate de bancnote false, de cîte 10 000 de yeni, a fost descoperită, cu totul întîmplător, de un gunoier din Tokio. Cei cîţiva saci de plastic abandonaţi pe stradă conţineau nu mai puţin de 420 milioane yeni. Potrivit estimărilor poliţiei, aceasta este cea mai mare captură de bani falşi după lansarea pe piaţă, în noiembrie 1984, a biletelor de bancă de 10 000 de yeni

Afişul oficial al ediţiei din 1988 a Jocurilor Olimpice de iarnă, organizată în oraşul canadian Calgary. Se poate remarca ingeniozitatea cu care graficianul a inclus, în reprezentarea flăcării olimpice, forma stilizată a frunzei de arţar – simbolul Canadei

Rubrică realizată de Anca Voican

LUMEA

'88
almanah

Coordonatorul ediţiei: Ilie Olteanu
Prezentarea grafică: Radu Dobre, Mircea Dub
Coperta I: Valeriu Giodîc

Redactarea a fost încheiată la 10 noiembrie a.c.

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"
comanda nr. 70357

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

- Garanţia statului asupra sumelor păstrate la C.E.C., acestea putînd fi retrase oricînd.

- Dobînzi şi cîştiguri pentru sumele depuse.

- Păstrarea secretului privind numele depunătorilor, operaţiilor efectuate şi sumelor economisite de aceştia.

- Dreptul de a împuternici alte persoane să dispună de sumele păstrate la C.E.C.
- Dreptul de a lăsa moştenire sumele depuse la C.E.C.
- Dreptul de a condiţiona restituirea sumelor depuse.

- Scutirea de impozite şi taxe a tuturor operaţiilor şi serviciilor efectuate de unităţile C.E.C.

- Imprescriptibilitatea depunerilor, a dobînzilor şi a cîştigurilor, acestea putînd fi ridicate oricînd.

MINISTERUL INDUSTRIEI UȘOARE prin întreprinderile sale licențiate produce articole din lînă, care poartă acest prestigios însemn internațional de calitate.

W O O L M A R K este un semn de distincție pentru produsele executate din lînă pură virgină (la prima prelucrare), care au trecut cu succes un foarte sever control de calitate, cu nu mai puțin de 17 „probe".

W O O L M A R K, o carte de vizită prestigioasă, cu care se recomandă — atît pe piața internă, cît și pe cea externă — produsele executate de:

- Întreprinderile de stofe din Sighișoara, DOROBANȚUL din Ploiești, LIBERTATEA din Sibiu, CARPATEX din Brașov;
- Întreprinderile de confecții din Oradea, Craiova, Cluj-Napoca, Satu Mare, Arad, Sibiu, Odorheiul Secuiesc, Tîrgul Secuiesc;
- Întreprinderile de confecții și tricotaje CONFEX, TRICODAVA, TÎNĂRA GARDĂ din București;
- Întreprinderea de tricotaje din municipiul Hunedoara;
- Întreprinderea de covoare din Cisnădie și Alba Iulia;
- Întreprinderea de postav din Buhuși;
- Întreprinderea pentru pături din Azuga;
- Întreprinderea de ciorapi din Cîmpina.

Creațiile acestor întreprinderi (stofe, rochii, fuste, costume, blezere, sacouri, pantaloni, pardesie, paltoane, pulovere) au o eleganță clasică ce nu exclude cele mai noi tendințe ale modei și sînt destinate tuturor.

Ori de cîte ori vă veți întîlni cu însemnul WOOLMARK să fiți convinși că este încredințat spre purtare numai produselor de cea mai bună calitate!

Lei 25